

ร่วมฝ่าวิกฤตความไม่เป็นธรรม นำสังคมสู่สุขภาวะ

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่สาม

ได้พิจารณารายงานเรื่อง ร่วมฝ่าวิกฤตความไม่เป็นธรรม นำสังคมสู่สุขภาวะ^๑

ตระหนัก ว่ามีความจำเป็นที่ทุกภาคส่วนของสังคมไทยต้องร่วมกันสร้างอุดมการณ์ร่วมของประเทศไทย เพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศที่คำนึงถึงการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

รับทราบ ปัญหาความไม่เป็นธรรมในสังคมไทยใน ๕ มิติ ว่ามีสาเหตุมาจากระบบทุนนิยมและการจัดการทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรม โครงสร้างสังคมทางดิ่ง ระบบการเมืองและระบบราชการที่ด้อยคุณภาพ และระบบการศึกษาที่ไม่เชื่อมโยงกับปัญหาในสังคม จึงจำเป็นที่ทุกภาคส่วนจะต้องมีส่วนร่วมสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในทุกมิติ

ห่วงใย ว่าความไม่เป็นธรรมก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคมไทย และการเรียกร้องความไม่เป็นธรรม จะถูกขำแค้นและถูกคุกคามจากภาครัฐ การกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสังคมให้เกิดความเครียด และรำลึกมากขึ้น ขณะที่ประชาชนมีความเสื่อมถอยของจริยธรรมการอยู่ร่วมกัน

ยอมรับ ในแนวทางการปฏิรูปแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการปฏิรูป (คปร.) และคณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป (คสป.) เพื่อแปรเปลี่ยนให้ความขัดแย้งที่มีความเสี่ยงต่อความรุนแรงเป็นพลังแก้ไขปัญหในระดับต่าง ๆ

จึงมีมติดังต่อไปนี้

๑. ขอให้รัฐบาลและคณะกรรมการปฏิรูป (คปร.) และคณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป (คสป.) นำแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทยที่จะลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มความเป็นธรรม นำไปสู่สังคมสุขภาวะ ในประเด็นต่อไปนี้

๑.๑ การปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ โดยปฏิรูประบบภาษีที่ดิน ภาษีทรัพย์สิน ภาษีมรดก ภาษีสิ่งแวดล้อม ภาษีรายได้จากการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ และแก้ปัญหาเรื่องการหลบเลี่ยงภาษี ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เน้นการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม แก้ปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน ผลักดันและส่งเสริมระบบเศรษฐกิจทางเลือก มีการกระจายงบประมาณที่เน้นการพัฒนาชนบทและภูมิภาค และลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ โดยการเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำให้ประชาชนผู้ยากจนมีรายได้เพียงพอ

๑.๒ การปฏิรูปด้านการจัดการทรัพยากร ให้มีการจำกัดสิทธิการถือครองที่ดิน เน้นการส่งเสริมการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสมรรถนะของดินและภูมินิเวศ สำหรับการจัดการน้ำและปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ให้ชุมชน องค์กร

^๑ เอกสารสมัชชาสุขภาพ ๓ / หลัก ๑

ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรอย่างบูรณาการและเป็นธรรมมากขึ้น รวมทั้งมีกระบวนการทบทวนยกเลิกกฎหมายป่าและกฎหมายที่ดินที่ไม่เป็นธรรม และผลักดันการออกกฎหมายคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม และจำกัดการขยายเขตพื้นที่อุตสาหกรรม

๑.๓ การปฏิรูปด้านสังคมและสุขภาวะ เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันศาสนา ชุมชน และครอบครัว สร้างระบบสวัสดิการและหลักประกันความมั่นคงด้านสุขภาพโดยถ้วนหน้าและยั่งยืน ลดความเหลื่อมล้ำในการให้บริการ และชุดสิทธิประโยชน์ของระบบประกันสุขภาพทั้ง ๓ ระบบ ได้แก่ ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ระบบสวัสดิการข้าราชการ และระบบประกันสังคม ส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมที่สร้างสรรค์ บนความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การพึ่งตนเองและวิถีชีวิตพอเพียง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต เป็นมิตรกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๑.๔ การปฏิรูปประชาธิปไตยและการเมืองให้มีคุณธรรมและจริยธรรม เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริงของทุกภาคส่วน ทุกระดับ และการกำหนดนโยบายจากล่างสู่บน ส่งเสริมให้มีประชาธิปไตยทางตรง เพิ่มอำนาจต่อรองให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นให้จัดการตนเองได้ โดยการปฏิรูประบบราชการ ลดการรวมศูนย์ไว้ที่ส่วนกลาง ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ให้ประชาชนเข้าถึงโดยง่ายและมีระบบกำกับโดยสังคม รวมทั้งส่งเสริมระบบยุติธรรมชุมชน

๑.๕ การปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพบนพื้นฐานของความเป็นธรรมทางสังคม โดยสนับสนุนให้ทุกสถาบันเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมวัฒนธรรมการใช้ความรู้และปัญญา ให้ทุกคนมีโอกาสศึกษาเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ยอมรับในศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย เห็นคุณค่าศักดิ์ศรีของคนอย่างเสมอกัน และมีการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ

๑.๖ การปฏิรูปสื่อทุกประเภทในทุกระดับเพื่อให้เกิดพลังปัญญา พลังสร้างสรรค์ และรับผิดชอบต่อสังคม โดยกลไกการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องและภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง

๒. ขอให้รัฐบาลเร่งรัดการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๗ (๑) ให้มีการปฏิรูปกระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยต้องมีการดำเนินงานที่เร่งด่วนดังนี้

๒.๑ ให้มีภาคีเครือข่ายประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องจัดทำให้เกิดกระบวนการนโยบายสาธารณะที่เป็นธรรม ตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน รวมไปถึงการยอมรับขบวนการต่อสู้ของผู้เกี่ยวข้องเพื่อความเป็นธรรมอย่างสันติวิธี

๒.๒ ให้มีการกำหนดกรอบและกติการ่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะและการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ให้ความสำคัญกับประเด็นการปฏิรูปข้อ ๑.๑ ถึง ๑.๖ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งจัดให้มีระบบการรับผิดชอบต่อผลและความเสี่ยงจากการดำเนินนโยบาย

๒.๓ พัฒนากลไกเพื่อการปฏิรูประบบการวิจัยแห่งชาติและระบบการสร้างปัญญาสาธารณะ เปิดกว้างให้ชุมชนหรือพื้นที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางยุทธศาสตร์ กำหนดทิศทางและแนวทางมาตรฐานทางวิชาการ ระบบประเมินการวิจัยบนพื้นฐานของการรับผิดชอบต่อสังคมและท้องถิ่น ดำเนินการวิจัย ตลอดจนเข้าถึงองค์ความรู้สาธารณะ เพื่อต่อยอดองค์ความรู้และนำความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นไปปฏิบัติได้จริง พร้อมทั้งผลักดันให้รัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณและพัฒนาสมรรถนะการวิจัยและภูมิปัญญาของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดตั้งและพัฒนาศูนย์ข้อมูลและองค์ความรู้ประจำท้องถิ่น

๒.๔ สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาสมรรถนะของสังคมและระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามให้ความเห็นอย่างจริงจังในกลไกพหุภาคีและเครื่องมือที่มีอยู่ ในการจัดการความขัดแย้งที่เกิดจากนโยบายของรัฐ โดยเน้นกระบวนการที่เป็นธรรม การรับฟังความทุกข์จากผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจต่อสาเหตุและปัญหาที่ถ่องแท้ และให้มีเครื่องมือในการตรวจสอบรัฐ เพื่อให้สามารถเข้าจัดการกับปัญหาได้อย่างแท้จริงและทัน่วงที ในกรณีที่ต้องใช้มาตรา ๖๗ วรรค ๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒.๕ จัดให้มีกลไกการจัดการความไม่เป็นธรรมในระดับชาติ ระดับภูมิภาค หรือกลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น ที่มีองค์ประกอบพื้นที่ผู้แทนตามเขตการปกครองทั้งท้องถิ่นและท้องถิ่น พื้นที่เชิงประเด็น และพื้นที่เชิงภูมิโนเวศ โดยกลไกนี้มีหน้าที่ในการกำหนดทิศทาง แผนงาน วิธีการ เครื่องมือ ในการแก้ปัญหาความไม่เป็นธรรมทั้งในเชิงประเด็นและเชิงพื้นที่

๓. ขอให้คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติดำเนินการดังนี้

๓.๑ นำมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๓ เรื่อง “ร่วมฝ่าวิกฤตความไม่เป็นธรรม นำสังคมสู่สุขภาพะ” เสนอคณะรัฐมนตรี และเชื่อมโยงประสานกับคณะกรรมการปฏิรูป (คปร.) และคณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป (คสป.) สภาพัฒนาการเมือง และสภาองค์กรชุมชน เพื่อพิจารณาให้การสนับสนุนการปฏิรูปสังคมไทย สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ อย่างจริงจังต่อไป

๓.๒ จัดให้มีการสื่อสารสาธารณะและรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินการตามมติไปยังภาคีเครือข่าย

๓.๓ สนับสนุนให้สมาชิกจัดสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่และเฉพาะประเด็นเพื่อสนับสนุนมติ

๔. สมาชิกและเครือข่ายสมัชชาสุขภาพแห่งชาติให้ความร่วมมือในการปฏิบัติการ ส่งเสริมสนับสนุน ติดตาม และผลักดันมติข้างต้นอย่างจริงจัง รวมทั้งสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการปฏิรูป (คปร.) และคณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป (คสป.) เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะที่เป็นธรรม